

گردشگری روستایی، نسخه عدالت در آمدی و توسعه اردبیل

اردبیل که به سرزمین آب گرم‌ها معروف و با سبلان شهرت دارد، حالا منتظر ثبت جهانی روستای موئیل است

توسعه گردشگری روستایی برای اردبیل که استانی کوهستانی است، می تواند از دل طبیعت، اقتصاد و عدالت اجتماعی را همزمان باز آفرینی کند. دامنه‌های سبلان، چشمه‌های آبگرم، ییلاقات سرسبز، دره‌ها و دشت‌های پهناور، کوه‌های پوشیده از گیاهان دارویی، زمستان‌های برفی و پیست اسکی و نیز زندگی عشایری و صنایع دستی، مجموعه‌ای کم‌نظیر از جاذبه‌ها را در این استان گرد آورده است. در همین راستا، رئیس اداره توسعه جاذبه‌ها و محصولات گردشگری وزارت میراث فرهنگی از معرفی روستای موئیل اردبیل به‌عنوان گز ننه ایسران برای رقابت در بهترین روستاهای جهانی گردشگری سال ۲۰۲۶ خبر داده است.
مدیرکل میراث فرهنگی اردبیل نیز تأکید می‌کند که معرفی و حراست از این ظرفیت مثال‌زدنی، در گسرو ثبت جهانی غیرشعاری و توسعه متوازن روستایی است؛ توسعه‌ای که اگر در سست پیش برود، می‌تواند به کاهش نابرابری در آمدها و توانمندسازی جامعه محلی بینجامد.

اردبیل از آن استان‌هایی است که طبیعت در آن تنها پس‌زمینه سفر نیست، بلکه خود روایت اصلی است. در این خطه، کوه و دشت و دره و چشمه و مرع، در کنار هم منظومه‌ای ساخته‌اند که کمتر استانی در کشور از آن برخوردار است. سبلان، این قله پراپهت و شناخته‌شده، نه فقط نماد جغرافیای اردبیل که موتور محرک بخش مهمی از گردشگری استان است؛ دلنماییش محل تلاقی کوهنوردی، طبیعت‌گردی، گردشگری سلامت و زیست‌عشایری است. در این ناحیه، آب‌گرم‌ها همان قدر اهمیت دارند که چشم‌اندازهای کوهستانی. همان‌قدر که برف زمستانی برای ورزش‌های زمستانی و پیست اسکی معنا دارد، تابستان سبز و خنک آن برای فرار از گرمای سایر مناطق کشور جاذبه می‌آفریند.

در اردبیل، گردشگر با یک اکوسیستم تجرب به‌مواجه می‌شود. دشت‌های مرتفع و دره‌های عمیق، مسیرهای پیاده‌روی و کوه‌پیمایی، چشمه‌های درمانی، مراغ غنی و مناظر بیلابلی، هر کدام می‌توانند به یک محصول گردشگری مستقل تبدیل شوند. افزون بر این، پوشش گیاهی کوهستان‌های سبلان نمونه‌ی در فصل گرم، میزبان گونه‌های متنوع گیاهان دارویی است. ظرفیتی که می‌تواند به گردشگری سلامت، گردشگری گیاهان دارویی و حتی توسعه صنایع تبدیلی و بسته‌بندی بومی نیز پیوند بخورد. اردبیل از حیث اقلیم، چیزی فرات از یک فصلی است؛ این استان در چهار فصل، چهار نوع تجربه متفاوت ارائه می‌دهد.

■ موئیل؛ از ظرفیت محلی تا نامزدی جهانی

در میان روستاهای دامنه سبلان، موئیل جایگاه ویژه‌ای دارد. این روستا

فقط به‌خاطر موقعیت جغرافیایی اش دیده نمی‌شود، بلکه ترکیبی از طبیعت، تاریخ، فرهنگ و سرمایه اجتماعی را در خود جمع کرده‌است. وجود چشمه‌های آب گرم، مجتمع‌های آب‌درمانی، چشم‌اندازهای بیلابلی، بافت عشایری و آثار تاریخی و باستانی مربوط به دوره‌های اشکانی و ساسانی، موئیل را به یکی از شاخص‌ترین روستاهای گردشگری کشور تبدیل کرده‌است. اینجواروستا فقط محل سکونت نیست، بخشی از هویت گردشگری استان است.

رئیس اداره توسعه جاذبه‌ها و محصولات گردشگری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، درباره جایگاه موئیل می‌گوید: «هر ساله تعداد هشت روستا به‌عنوان نمایندگان ایران به سازمان جهانی گردشگری معرفی می‌شوند تا در رقابت بهترین روستاهای جهانی گردشگری شرکت کنند. این رقابت‌ها از سال ۲۰۲۱ آغاز شده و هدف اصلی آن، بهبود شرایط زندگی مردم روستاها از طریق توسعه گردشگری است. ما به‌دنبال معرفی روستایی هستیم که الگوی توسعه گردشگری روستایی و ارتقای رفاه ساکنان باشد.»

مهدی بهاروند تأکید می‌کند: «در ایران حدود ۱۰۰ روستا را بر اساس معیارهای ارزیابی شناسایی کرده‌ایم و یکی از روستاهایی که به این نتیجه رسیده‌ایم می‌تواند گزینه‌ای جدی برای معرفی روستای موئیل در سبلان، فرصتی بی‌بدیل پیش روی مافراد داده‌است. آثار تاریخی موجود و آداب و رسوم غنی منطقه نیز به‌عنوان یک محرک قوی برای سفر و جذب گردشگر عمل می‌کنند.

جلیل جباری ادامه می‌دهد: «ثبت ملی با جهانی نباید تنها یک حرف و شعار باشد. این ثبت زمانی ارزشمند است که همه دستگاه‌ها در این مسیر کمک کنند تا توسعه متوازن محلی رقم بخورد. باید به‌گونه‌ای عمل کنیم که ثبت آثار، بهبود شرایط روستایی را به دنبال داشته و زمینه‌ساز رونق توسعه گردشگری شود.»

■ عشایر، صنایع دستی و عدالت در آمدی

بغد مهم و کمتر دیده‌شده گردشگری اردبیل، پیوند آن با زندگی عشایری و صنایع دستی است. در بسیاری از نقاط این استان، گردشگر فقط تماشاگر طبیعت نیست، بلکه وارد زیست‌جهانی می‌شود که در آن ایل، مرع، الاچیق، دامداری سنتی، خوراک بومی و هنر دست، همگی بخشی از

در همین راستا مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان

گیاهان دارویی علیه ریزگردها و خشکسالی

ریزگرد تبدیل شده بودند.»

به گفته رئیس منابع طبیعی و آبخیزداری کیبودر آهنگ، برای کاهش بیابانی شدن، کشت گونه‌های مقاوم به خشکسالی در دستور کار قرار گرفته است. او توضیح می‌دهد که کشت گیاهان دارویی آرتپلکس و داغداغان که مقاومت بالایی به کم‌آبی دارند، علاوه بر کمک به کنترل بحران، می‌تواند به ایجاد در آمد برای بهره‌برداران روستایی نیز منجر شود.

بررسی‌های نشان می‌دهد از سال ۹۷ تاکنون، ۵۰۰ هکتار پروژه شرایط این شهرستان می‌گوید: «با توجه به خشکسالی‌های متوالی چند سال اخیر و به دلیل عدم رعایت تناوب کشت و ورود دام به مراغ، مراغ رفته‌رفته به سمت بیابانی شدن رفته‌است.»

بوالقلم علی‌وردی با بیان اینکه ادامه این روند نگران‌کننده است، می‌افزاید: «در حال حاضر ۱۰ هزار هکتار از اراضی شهرستان در شرف بیابانی شدن است. روستاهایی چون گنده‌جین، شاول و خان‌آباد به دلیل بیابانی شدن به کانون‌های

■ گزارش ۲

استفاده بیش از توان

آب، فرسایش خاک و از بین رفتن مراغ، افزایش دام و چرای مفرط، کاهش بارندگی و تداوم خشکسالی از جمله عواملی است که سبب شده طی شش سال گذشته ۶۵ هزار هکتار از مجموع ۹۰۵ هزار هکتار مراغ استان همدان به بیابان تبدیل نشود. در این میان، شهرستان کیبودر آهنگ از مناطقی است که بالاترین میزان بیابانی شدن را به خود اختصاص داده و آمارها نشان می‌دهد هم‌اکنون ۱۰ هزار هکتار از اراضی روستایی این شهرستان با بحران بیابان‌زایی مواجه است.

باوجود قرار گرفتن همدان در پهنه‌ای با اقلیم سردکوهستانی،

خشکسالی‌های سال‌های اخیر این استان را با چالش‌های جدی روبه‌رو کرده‌است. چالشی که به گفته کارشناس، در صورت بی‌توجهی می‌تواند روند بیابانی شدن را تشدید و بخش‌های بیشتری از استان را درگیر کند. بر همین اساس، مجموعه‌ای از راهکارها برای مهار این بحران مطرح شده است که از جمله آنها می‌توان به جلوگیری از تبدیل و تغییر نلمناسب کاربری اراضی، «تعدیل برداشت منابع آب زیرزمینی» و «توسعه واحیای پوشش گیاهی» اشاره کرد.

■ خشکسالی، چرای مفرط، فرسایش

رئیس منابع طبیعی و آبخیزداری کیبودر آهنگ، با اشاره به شرایط این شهرستان می‌گوید: «توجه به خشکسالی‌های متوالی چند سال اخیر و به دلیل عدم رعایت تناوب کشت و ورود دام به مراغ، مراغ رفته‌رفته به سمت بیابانی شدن رفته‌است.»

بوالقلم علی‌وردی با بیان اینکه ادامه این روند نگران‌کننده است، می‌افزاید: «در حال حاضر ۱۰ هزار هکتار از اراضی شهرستان در شرف بیابانی شدن است. روستاهایی چون گنده‌جین، شاول و خان‌آباد به دلیل بیابانی شدن به کانون‌های

■ پوششبر

به گفته استاندار بوشهر تا پایان سال گذشته

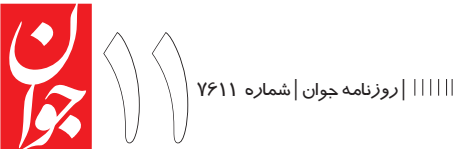
ظرفیت تولید برق از نیرو و گاه‌های خورشیدی در استان بوشهر ۱۰۰ مگاوات رسید.

ارسلان زارع، استاندار بوشهر، در جریان بازدید از طرح‌های اقتصادی و عمرانی شهرستان تنگستان گفت، با هماهنگی‌های صورت گرفته در سطح استان، حدود هزار هکتار زمین در موقعیت‌های مناسب و ساختگاه‌ها که مورد نیاز اجرای طرح‌های نیروگاه خورشیدی بود، در کوتاه‌ترین

زمان ممکن به سرمایه‌گذاران واگذار شد.

وی با بیان اینکه تا تلاش‌های صورت گرفته تا پایان سال

گذشته حدود ۱۰۰ مگاوات انرژی تجدیدپذیر خورشیدی

تجربه سفزند، همین هم‌نشینی طبیعت و فرهنگ است که به گردشگری اردبیل عمق می‌دهد و آن را از یک بازدید ساده به یک مواجهه فرهنگی بدل می‌سازد.

عشایر اردبیل، به‌ویژه در ییلاقات سبلان، حامل دانشی بومی‌اند که از مدیریت مرع تا تولیدات لبنی، از ششویه‌های سسکونت تا آیین‌های میزبانی، همه‌چیز را در بر می‌گیرد. این ششویه زندگی نه‌تنها میراث فرهنگی است، بلکه می‌تواند به محصول گردشگری تبدیل شود؛ البته نه به‌صورت نمایشی، بلکه با حفظ کرامت و اصالت جامعه میزبان. گردشگری عشایری در صورت مدیریت درست، می‌تواند به منبع درآمد مکمل برای خانوارهای روستایی و عشایری تبدیل شود و فشار اقتصادی تک‌محصولی را کاهش دهد.

همین جاست که نقش صنایع دستی هم پررنگ می‌شود. اردبیل از ورنی اصلاندوز تا تولیدات بومی دیگر، ظرفیت بزرگی در صنایع دستی دارد؛ ظرفیتی که اگر به‌بازار گردشگری متصل شود، ارزش افزوده آن در خود استان می‌ماند.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان اردبیل در این باره می‌گوید: «صنایع دستی از مهم‌ترین مزیت‌های اصلاندوز به‌عنوان شهر ملی ورنی است و می‌تواند عامل توسعه این شهرستان باشد. ساختمان صنایع دستی اصلاندوز زیرساخت مهمی است که به‌خانه ورنی تبدیل می‌شود و به‌عنوان محلی برای آموزش و فعالیت بافندگان ورنی و هنرمندان سایر رشته‌های صنایع دستی نقش ایفا خواهد کرد.»

حرف‌هایی که نقطه اتصال گردشگری و عدالت درآمدی است. وقتی روستا به مقصد سفر تبدیل شود، فروش محصول محلی، عرضه صنایع دستی، پذیرایی بومی، راهنمایی گردشگر و خدمات اقامتی، همه به زنجیره‌ای برای توزیع درآمد بدل می‌شوند. بنابراین، توسعه گردشگری روستایی در اردبیل فقط به جذب توریست ختم نمی‌شود؛ می‌تواند سازوکاری برای کاهش نابرابری، افزایش تاب‌آوری اقتصادی و تثبیت جمعیت در روستاها باشد.

■ ثبت جهانی، راهی به سوی توسعه

اردبیل با تمام ظرفیت‌هایش می‌تواند از «مقصد بودن» به «الگوی بودن» ارتقا یابد. اما این ارتقا، نیازمند اصول و زیرسازیهایی در جهت حفاظت از منابع طبیعی، مشارکت فعال جامعه محلی، و سرمایه‌گذاری هدفمند بر زیرساخت و آموزش است. اگر موئیل در مسیر ثبت جهانی قرار گرفته، باید این ثبت به نفع روستا، ساکنان، طبیعت و اقتصاد محلی تمام شود. باید از تبدیل شدن گردشگری به فشار بر محیط‌زیست جلوگیری کرد و در عوض، آن را به ابزاری برای صیانت از فرهنگ، تقویت معیشت و ارتقای کیفیت زندگی بدل ساخت.

اردبیل با سبلان، آب گرم‌ها، تابستان‌های خنک، زمستان‌های برفی، پیست اسکی، عشایر، صنایع دستی و روستاهایی چون موئیل، سرمایه‌ای دارد که اگر درست روایت و درست مدیریت شود، می‌تواند در نقشه گردشگری ایران و حتی جهان جایگاهی ممتاز بیابد. نامزدی موئیل برای فهرست جهانی روستاهای جهانی گردشگری سال ۲۰۲۶، فقط یک خبر خوب نیست؛ نشانه‌ای است از اینکه اردبیل می‌تواند آینده توسعه خود را بر پایه هویت بومی، طبیعت متحصصه بفرد و عدالت در توزیع فرصت‌ها بنا کند.

■ خبر کوتاه

پرداخت خسارت به ۲ هزار واحد آسیب‌دیده از جنگ

■ ایلام
مدیرکل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ایلام از پرداخت خسارت به ۲ هزار واحد آسیب‌دیده

در ایلام خبر داد.

حسینبعله مجبی، مدیرکل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ایلام، در تشریح آخرین وضعیت بازسازی و جبران خسارت‌های ناشی از حملات اخیر گفت: اولویت اصلی بنیاد مسکن، تسریع در پرداخت خسارت‌های مردمی و بازگرداندن آرامش به خانواده‌های آسیب‌دیده در کوتاه‌ترین زمان ممکن است. وی افزود: تاکنون خسارت ۲ هزار واحد مسکونی و تجاری با مبلغ کمتر از ۲۰ میلیون تومان از محل اعتبارات اختصاصی بنیاد مسکن پرداخت شده است که این اقدام در راستای حمایت از آسیب‌دیدگان و تسریع در روند جبران خسارات انجام شده است. این مسئول با اشاره به اجرای دستورالعمل مصوب هیئت دولت در زمینه بازسازی واحدهای تخریب‌شده و آسیب‌دیده تصریح کرد: ارزشیابی بیش از ۱۴ هزار و ۲۰۰ واحد تجاری و مسکونی در سطح استان به پایان رسیده است که از این تعداد، حدود ۱۵۰ واحد به‌طور کامل تخریب و صد در صد خسارت‌دیده برآورد شده‌اند. مجبی گفت: در خصوص پروژه‌های بزرگ‌تر و واحدهای کلاسیک پیش‌شده، منتظر ابلاغ و تخصیص اعتبارات تکمیلی هستیم و به محض تأمین منابع مالی، فرآیند نظارت بر بازسازی بافت و سرعت بیشتری دنبال خواهد شد.

درمان نوین سرطان کبد در سنجند

■ کردستان
متخصص رادبولوژی و فلوشیپ رادبولوژی مداخله‌ای علوم پزشکی کردستان، از انجام

موفق عمل TACE در بیمارستان توحید سنجند خبر داد.

پیام قادری، متخصص رادبولوژی و فلوشیپ رادبولوژی مداخله‌ای علوم پزشکی کردستان، گفت: عمل تخصصی TACE با همراهی تیم آنژیوگرافی و همکاری تیم اعزامی از تهران در مرکز جراحی قلب بیمارستان توحید با موفقیت انجام شد. وی افزود: در این روش نوین، داروی شیمی درمانی به‌صورت مستقیم از طریق شریان هیپاتیک کبدی به سلول‌های هدف تزریق می‌شود که این امر موجب اثربخشی بیشتر درمان و کاهش عوارض دارو بر سایر اندام‌ها خواهد شد. این متخصص ادامه داد: بیمار مورد نظر خانمی ۲۸ساله با سابقه سرطان کولون و دارای حدود پنج ضایعه متاستاتیک کبدی بود. در مرحله نخست، داروهای شیمی درمانی با دوز بالا و به‌صورت اختصاصی از طریق شریان کبدی تزریق شد و سپس مواد آمولیزان برای افزایش ماندگاری دارو و تقویت اثر درمان به کار گرفته شد. قادری خاطر نشان کرد: براساس برنامه‌ریزی انجام‌شده، این روش درمانی بیش‌ترفته از این پس به‌صورت مستمر و با ظرفیت دو تا سه نوبت در هفته در مرکز آموزشی درمانی توحید سنجند به بیماران ارائه می‌شود.